

Nr 22.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående bidrag till jorddelningsförrättningar m. m.; given Stockholms slott den 9 januari 1935.

Kungl. Maj:t vill härmed, under åberopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över jordbruksärenden för denna dag, föreslå riksdagen att bifalla de förslag, om vilkas avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt.

GUSTAF.

Per Edvin Sköld.

Utdrag av protokollet över jordbruksärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 9 januari 1935.

Närvarande:

Statsministern HANSSON, ministern för utrikes ärendena SANDLER, statsråden UNDÉN, SCHLYTER, WIGFORSS, MÖLLER, VANNERSTRÖM, LEO, ENGBERG, EKMAN, SKÖLD.

Chefen för jordbruksdepartementet, statsrådet Sköld, anför:

I årets statsverksproposition har Kungl. Maj:t under nionde huvudtiteln punkterna 168 och 169, föreslagit riksdagen att i avbidan på den proposition i ämnet, som kunde varda riksdagen förelagd, för budgetåret 1935/1936 beräkna såsom bidrag dels till jorddelningsförrättningar ett förslagsanslag av 240,000 kronor och dels till utflyttnings-, väganläggnings- och odlingskostnader i sammanhang med skiften ett förslagsanslag av 250,000 kronor. Jag torde nu få ånyo anmäla detta ärende.

För innevarande budgetår har anvisats såsom bidrag till jorddelningsförrättningar ett ordinarie förslagsanslag av 160,000 kronor och såsom bidrag till utflyttnings-, väganläggnings- och odlingskostnader i

sammanhang med skiften ett ordinarie förslagsanslag av 250,000 kronor. Bestämmelser angående anslagens användning finnas upptagna i kungörelsen den 22 juni 1928 (nr 295) angående villkor för erhållande av statsbidrag till förrättningar enligt lagen den 18 juni 1926 (nr 326) om delning av jord å landet.

Genom beslut den 24 februari 1933 har Kungl. Maj:t anbefallt lantmäteristyrelsen att utreda frågan huruvida statsbidrag till utflyttnings- och väganläggningskostnader vid delning av jord å landet kunde begränsas till att i huvudsak utgå allenast vid sådana förrättningar, som närmast kunde anses motsvara laga skiften enligt den före ikraftträdandet av nyssnämnda lag gällande lagstiftning rörande jorddelning. I skrivelse den 29 augusti 1934 har *lantmäteristyrelsen* avlämnat den begärda utredningen och i sammanhang därmed framlagt förslag till vissa ändringar i de nu gällande villkoren för erhållande av statsbidrag till jorddelningsförrättningar. Över lantmäteristyrelsens utredning och förslag har statskontoret den 13 oktober 1934 avgivit infordrat utlåtande.

Med skrivelse den 29 maj 1934 har *Dalautredningen* framlagt förslag angående statsbidrag till bestridande av förrättningskostnaderna vid vissa lantmåteriförrättningar inom Kopparbergs län. Över Dalautredningens förslag hava utlåtanden avgivits den 28 juli 1934 av statskontoret, den 29 augusti 1934 av Falu domsagas ägodelningsrätt, den 29 september 1934 av lantmäteristyrelsen, den 1 oktober 1934 av Kopparbergs läns hushållnings-sällskaps förvaltningsutskott och den 2 i samma månad av länsstyrelsen i Kopparbergs län. Vid lantmäteristyrelsens utlåtande har fogats yttrande av överlantmätaren i nämnda län. I detta sammanhang må ock nämnas, att i skrivelse den 8 september 1934 *delägare i Stora och Lilla Kårarvets med flera fastigheters skifteslag i Kopparbergs socken* anhållit om förhöjt statsbidrag till kostnaderna för laga skifte å skifteslaget. Över framställningen har lantmäteristyrelsen den 29 september 1934 avgivit infordrat yttrande.

Historik och gällande bestämmelser i ämnet.

Sedan länge har staten bidragit till gäldande av lantmätarnas arvode för delning av jord. Till en början lämnades bidragen endast sporadiskt, nämligen då förhållandena i ett visst fall eller å en viss ort påkallade särskilda åtgärder för lindrande av jordägarnas skifteskostnader. Första steget till ett allmänt övertagande från statens sida av en del av kostnaden för lantmätaren skedde i form av att lantmätaren bereddes lön och ersättning för vissa utgifter, varigenom från delägarna i förrättningen utgående arvode och ersättning kunde fastställas till lägre belopp. Genom kungörelse den 31 december 1920 (nr 912) infördes för hela riket möjlighet till bidrag av staten till lantmätarens arvode enligt lantmåteritaxan. Enligt denna kungörelse kunde delägare i område, som undergått laga skifte eller hemmansklyvning, under vissa villkor åtnjuta bidrag till bestridande

av kostnaderna för förrättningen med belopp motsvarande högst hälften av vad å hans ägolott belöpte av det lantmätaren för förrättningen enligt gällande lantmäteritaxa tillkommande arvode, inberäknat lösen för karta och handlingar. Den 8 juni 1923 (nr 238) utfärdades nya bestämmelser i ämnet. Beträffande storleken av statsbidraget till förrättningsarvodet innehöll denna kungörelse enahanda bestämmelser som den tidigare.

Statsbidrag till kostnaderna för utflyttning i samband med skifte tillkom samtidigt med enskiftena och föranleddes av det genom dessa skiften uppkomna utflyttningstvånget. Till en början utgick bidraget med visst av mantalet beroende belopp. Sedan riksdagen i skrivelse den 20 maj 1903 i anledning av en i ämnet väckt motion, under framhållande av att de då gällande grunderna för bidragets erhållande vore otidsenliga, hemställt, att Kungl. Maj:t måtte förelägga riksdagen förslag till ändrade bestämmelser, framlade Kungl. Maj:t vid 1906 års riksdag i en proposition (nr 72) förslag till dylika bestämmelser. Enligt detta förslag skulle understöd av statsmedel till utflyttning i följd av laga skifte utgå med hälften av den uppskattade utflyttningskostnaden. Utflyttningsbidrag skulle utgå icke endast vid laga skifte, som första gången överginge by eller hemman, utan jämväl vid sådant laga skifte, som i visst fall jämlikt 3 § 2 mom. 1866 års skiftesstadga kunde företagas till rubbning av förut verkställt laga skifte. Vidare skulle utflyttningsbidrag kunna utgå även till fastighet för jordbruksändamål, som bildats genom jordavsöndring och som vid skifte flyttades till annan plats inom skifteslaget. Bidrag skulle slutligen utgå även vid partiell utflyttning och icke endast då en fastighets alla åbyggnader skulle flyttas, vilket var ett villkor för bidrag enligt de då gällande bestämmelserna. I anledning av propositionen väcktes i andra kammaren en motion (nr 163) avseende, bland annat, ett utsträckande av rätten till statsbidrag att omfatta även utflyttningar, som företoges i sammanhang med hemmansklyvningar. Riksdagen biföll emellertid Kungl. Maj:ts förslag med en mindre jämkning, och förordning i anslutning härtill utfärdades den 8 juni 1906 (nr 46).

Frågan om statsbidrag till kostnaderna för utflyttning har behandlats av 1917 års lantmäterikommission, som i ett den 30 november 1918 avgivet betänkande anfört bland annat följande.

Begränsningen att statsbidrag icke skulle utgå vid hemmansklyvning utan endast vid laga skifte syntes kommissionen obefogad. Skillnaden mellan laga skifte och hemmansklyvning vore mången gång svår att fastslå. Med laga skifte förstodes utbrytning av hemman, som låge eller legat i samfällighet med ett eller flera andra hemman. Emellertid betraktades även delning av enstaka hemman såsom laga skifte. Hemmansklyvning åter avsåge i främsta rummet delning av hemman, som förut ingått i laga skifte. Hade således ett hemman, utgörande ett särskilt hemmansnummer, av en eller annan anledning ingått uti ett fastställt laga skifte och då blivit i dess helhet såsom särskild fastighet därifrån utbrutet, komme den ytterligare delning mellan ett antal delägare inom detsamma, som ett sådant hemman underginge, att benämnas hemmansklyvning. Här kom-

me statsunderstöd till utflyttningskostnaderna icke ifråga. Om hemmanet delats i samband med laga skiftet eller skifte skett å ett enstaka hemman utginge däremot statsbidrag. För denna åtskillnad kunde givetvis icke något bärande skäl anföras. Orsaken till densamma borde sökas uti det sätt, varpå respektive hemman på sin tid upptagits i kronans jordebok, ett förhållande, som låge så långt tillbaka i tiden, att ingendera hemmanets ägare haft eller kunnat hava det minsta inflytande därpå. Emellertid kunde vid en klyvning i lika grad som vid skifte befrämjas uppkomst av småbruk och nya brukningsdelar samt marks uppodling. Å andra sidan vore lotterna vid hemmansklyvning ofta av mindre areal. Deras ägare kunde därför antagas hava mindre bärkraft att själva bekosta utgifterna för förrättningen. Kommissionen funne således billighet och rättvisa tala för att understöd av statsmedel utginge jämväl till utflyttning i följd av hemmansklyvning på samma sätt och i samma omfattning, som hittills varit fallet i fråga om laga skiften. Kommissionen förordade ock statsbidrag för väganläggningar, som föranleddes av laga skiften eller hemmansklyvning.

På grundval av lantmäterikommissionens betänkande avgavs till 1919 års riksdag proposition (nr 355) angående anslag till lantmäteriväsendet m. m., vari kommissionens ståndpunkt till förevarande spörsmål vann beaktande. Emellertid föll förslaget i riksdagen på grund av meningskiljaktigheter i andra frågor.

Vid 1920 års riksdag framlades ny proposition i ämnet. Propositionen bifölls av riksdagen. Bestämmelserna inflöto därefter i förutnämnda kungörelse den 31 december 1920 (nr 912) angående villkor för erhållande av statsbidrag till lantmäteriförrättningar. Enligt denna kunde till bestridande av de kostnader, vilka vore förenade med utflyttning eller väganläggning, som beslutats vid laga skifte eller hemmansklyvning, utgå bidrag motsvarande hälften av den kostnad, vartill åtgärdens verkställande vid förrättningen blivit av förrättningsmännen uppskattad.

I sammanhang med att den nya lagen om delning av jord å landet trädde i kraft den 1 januari 1928 blevo bestämmelserna angående bidrag till kostnaderna för lantmäteriförrättningar föremål för omarbetning. De sålunda omarbetade bestämmelserna, vilka finnas innefattade i förut omförmälda *kungörelse den 22 juni 1928 (nr 295)* äro alltjämt gällande. Bestämmelserna innebära i huvudsak följande.

Statsbidrag till förrättningskostnaderna må utgå till delägare eller rågrannar vid förrättning, som avsett skifte, ägoutbyte, gränsbestämning, utbrytande av servitut, avsättande av mark för gemensamhetsskog eller delning av fiske enligt jorddelningslagen så ock till den som genom upplåtelseavtal förvärvat område, vilket utbrutits genom avstyckning. Då enligt nya jorddelningslagen skifte omfattar jämväl hemmansklyvning enligt äldre lagstiftning har denna delningsform icke behövt särskilt nämnas. Genom de nya bestämmelserna har införts, att bidrag kan utgå icke blott såsom dittills till lantmätarens arvode utan ock till arvodet åt gode männen och åt sådan sakkunnig, som tillkallats på grund av stadgandet i 2 kap. 2 § jorddelningslagen. Bidrag utgår beträffande ersättningen till lantmätare och sakkunnig med högst tre fjärdedelar av det belopp, som belöper på bidragssökandens fastighet eller ägolott. Till gode

männens arvode utgår bidrag endast därest sådant anses påkallat av särskilda omständigheter och arvodet överstiger beloppet av förrättningsarvodet till lantmätaren. Bidraget må dock ej uppgå till högre belopp än som motsvarar skillnaden mellan nämnda båda arvoden. Bidrag enligt dessa regler tillkomma emellertid icke andra skiftesdelägare än dem, som uppfylla följande villkor, nämligen

1. att delägaren är enskild person,
2. att de delägaren åliggande kostnaderna för förrättningen måste anses för honom betungande i förhållande till hans ekonomiska ställning,
3. att förrättningen ej skett i uppenbart spekulationsssyfte,
4. att förrättningen avsett åstadkommande av bättre indelning av jorden för rationellt jordbruk, uppdelning i flera brukningsdelar, åstadkommande av småbruk eller beredande av ökade odlingsmöjligheter, samt
5. att delägaren är boende inom den socken, där fastigheten eller ägolotten är belägen. eller, för den händelse han är boende inom annan socken, brukar fastigheten eller ägolotten tillsammans med fastighet i sistnämnda socken.

Statsbidrag utbetalas efter det skiftet fastställt och skall sökas senast inom två år därefter. Då lantmätaren är berättigad erhålla sitt arvode vid förrättnings avslutning och i vissa fall kan uttaga förskott under förrättningen, förutsättes således enligt kungörelsen, att bidragsberättigad sakägare betalar sin andel av lantmätarens arvode och sedermera då förrättningen blivit fastställd, återfår en del därav av staten. Sakägare har emellertid i kungörelsen inrymts möjlighet att under vissa villkor erhålla förskott å bidrag med högst hälften av det bidrag, som må utgå.

Bidrag till utflyttnings- och väganläggningskostnader må enligt kungörelsen liksom jämlikt 1923 års kungörelse utgå för bestridande av de kostnader, vilka äro förenade med utflyttning eller väganläggning, som beslutats vid skifte, däri inbegripet förrättning motsvarande hemmansklyvning enligt äldre lagstiftning. Genom 1928 års kungörelse har emellertid införts att bidrag må kunna erhållas jämväl till kostnaderna för odling till åker och äng av mark, som vid skifte upptagits såsom odlingsmark. Bidrag till utflyttnings- och väganläggningskostnader utgår med högst hälften av den kostnad, vartill åtgärdens verkställande vid förrättningen blivit av förrättningsmännen uppskattad. Sistnämnda bidrag må dock endast utgå under förutsättning, att förrättningsmännen prövat utflyttningen vara erforderlig för beredande av lämplig jorddelning, eller väganläggningen varit föranledd av förrättningen och huvudsakligen påkallad för tillgodoseende av ändamål, som avses med densamma. Bidrag till odlingskostnaderna utgår med högst hälften av den av förrättningsmännen beräknade kostnaden, dock högst 250 kronor för hektar av den jord, som är avsedd att odlas till åker, och 125 kronor för hektar av den jord, som är avsedd att odlas till äng. Bidrag till odling vid skifte utgår dock endast, därest lån eller bidrag av allmänna medel icke i annan ordning beviljats för samma odling. Bidrag till utflyttning, väganläggning och odling utgår oberoende av sakägarens ekonomiska ställning m. m. I regel lämnas bidrag först sedan förrättningen blivit avslutad. Därest delägare skulle önska erhålla visshet, huruvida uppskattningen av kostnaderna för utflyttning, väganläggning eller odling kan komma att godkännas såsom grundval för bestämmande av beloppet av utgående statsbidrag, må han vid uppskattningens företagande hos förrättningslantmätaren begära denna frågas prövning. I sådant fall skall förrättningshandlingarna omedelbart av lantmätaren insändas till överlantmätaren, som har att med

eget yttrande överlämna ärendet till lantmäteristyrelsen för att av denna prövas.

Bidrag till utflyttning och väganläggning skall sökas senast inom fem år, bidrag till odling senast inom tio år efter det förrättningen blivit fastställd. Uppgår statsbidrag till utflyttning eller väganläggning till 2 000 kronor eller därutöver, må en tredjedel därav utbetalas i förskott, så snart vederbörande sakägare med intyg av lantmätare, landsfiskal, kommunalnämndens ordförande, nämndeman, ägodelningsnämndeman eller god man vid lantmäteriförrättningar hos lantmäteristyrelsen styrker, att arbetet är påbörjat. Uppgår statsbidrag till odling till 500 kronor eller däröver, må bidraget, därest deläggares ekonomiska förhållanden det påkalla, utbetalas allt efter som odlingen fortskrider, så snart vederbörande sakägare med intyg av person, som nyss nämnts, styrker, att viss del av odlingen verkställts. Utbetalning må dock icke ske i mindre poster än som motsvarar bidrag till odling av en hektar.

Samtliga nämnda statsbidrag sökas hos lantmäteristyrelsen. Denna tillkommer därefter att enligt förut omförmälda grunder bestämma huruvida och med vilket belopp bidrag må utgå samt utbetala beloppet till vederbörande utan kostnad för denne.

Frågan om statsbidrag till kostnaderna för lantmäteriförrättningar har senast varit föremål för uppmärksamhet vid 1934 års riksdag. Därvid väcktes en motion (I: 67) med yrkande om skrivelse till Kungl. Maj:t med anhållan om utredning huruvida nuvarande bestämmelser rörande utflyttningsbidrag vid laga skifte och bidrag därtill vore sådana, att på grund därav utflyttningsbidrag alltid komme att utgå även vid sådana laga skiften, som motsvarade tidigare hemmansklyvningar samt, därest bestämmelserna skulle anses hindra dylika bidrags utbetalande, om utarbetande av förslag till ändrade bestämmelser. I utlåtande (nr 8) över motionen anförde andra lagutskottet, under hänvisning till den nu ifrågavarande utredningen av lantmäteristyrelsen, att utskottet — ehuru utredningen avsåge frågan huruvida möjligheterna att erhålla statsbidrag till utflyttningskostnader kunde begränsas, under det att i motionen ifrågasattes vidgad möjlighet därtill — likväl hölle före, att frågan om den mest ändamålsenliga avfattningen av bestämmelserna om statsbidrag till utflyttningskostnader i hela dess vidd komme att på grundval av lantmäteristyrelsens utredning bliva föremål för allsidig prövning av Kungl. Maj:t. Med hänsyn härtill fann utskottet skäl icke föreligga att tillstyrka riksdagen att i anledning av motionen göra någon framställning hos Kungl. Maj:t. Motionen blev ock i enlighet med utskottets hemställan av riksdagen avlagen.

Lantmäteristyrelsens utredning och förslag m. m.

Lantmäteristyrelsen har i sin utredning icke funnit sig kunna tillstyrka en begränsning av statsbidrag till utflyttnings- och väganläggningskostnader att avse allenast sådana förrättningar, som närmast kunna anses motsvara laga skiften enligt förut gällande jorddelningslagstiftning. Såsom skäl härför har styrelsen i huvudsak anført följande.

En hemmansklyvning torde lika väl som ett primärt laga skifte befrämja uppkomsten av nya brukningsdelar samt marks uppodling. Billighet och rättvisa talade för att statsbidrag utginge även vid klyvning. Så gott som överallt i landet hade efter laga skiftenas genomförande de därmed utlagda brukningsdelarna i stor utsträckning successivt blivit genom uppodling och andra förbättringar utvidgade och bärkraftiga i sådan grad, att de kunnat huvudsakligast vid arvfall och understundom genom försäljning uppdelas i flera brukningsdelar. Särskilt framträdande hade denna utveckling under de senaste årtiondena varit i Norrland, och den hade inneburit en god och naturlig utveckling av den gamla odlade bygden. För den jorddelning, som därvid erfordrats, hade hemmansklyvning i betydande utsträckning kommit till användning. Lantmäteristyrelsen anslöte sig till 1917 års lantmäterikommissionens förut återgivna uttalande i frågan. Kommissionens förslag i denna del hade, i sammanhang med bestämmelsernas antagande, icke blivit föremål för någon erinran från statsmakternas sida och styrelsen kunde icke finna, att någonting inträffat som borde föranleda ändring i detta förhållande.

Lantmäteristyrelsen har emellertid ansett, att vissa andra ändringar borde företagas i bestämmelserna angående erhållande av statsbidrag till utflyttnings-, väganläggnings- och odlingskostnader i sammanhang med skiften. Lantmäteristyrelsen har sålunda förordat, att en jämkning borde göras i villkoren för erhållande av bidrag till utflyttnings- och väganläggningar. För närvarande gäller, som förut angivits, att bidrag i sistberörda hänseende ej må utgå med mindre förrättningsmännen prövat utflyttningen vara erforderlig för beredande av lämplig jorddelning eller väganläggningen vara föranledd av förrättningen och huvudsakligen påkallad för tillgodoseende av ändamål, som avses med densamma. Styrelsen har uttalat sig för, att bidrag endast borde utgå då nämnda åtgärder beslutats vid förrättning, som avsett jorddelning för jordbruksändamål och vore till gagn för jordbrukets bedrivande inom skifteslaget. Såsom skäl för sitt förslag har styrelsen framhållit i huvudsak följande.

Genom laga skifte kunde jorddelning ske även utan särskilt gagn för jordbruket och därvid kunde såväl utflyttningar som väganläggningar ifrågakomma, exempelvis uppdelning av ett huvudsakligen för bebyggelse avsett område. Det torde emellertid icke hava varit avsett, att i sådana fall statsbidrag till nämnda åtgärder skulle lämnas. Statsbidrag till utflyttning hade ända från början varit avsett att utgöra ett understöd till gagn för jordbruksnäringen. Bidraget borde därför endast utgå, när det fyllde ett dylikt ändamål. Detsamma gällde ifråga om statsbidrag till kostnader för väganläggningar. Den formulering, som bestämmelserna fått, uteslöte dock icke, att bidrag kunde utgå jämväl då skiftet avsåge ett annat ändamål. Styrelsen kunde visserligen icke påvisa några speciella fall, då dylika tydligen ej avsedda statsbidrag lämnats, men ansåge att möjligheten till sådant utlämnande borde förebyggas.

Lantmäteristyrelsen har vidare förordat en utvidgning av den förprövning, som enligt nu gällande bestämmelser beträffande statsbidrag vid skifte kan påkallas hos lantmäteristyrelsen före förrättningens avslutan-

de, rörande frågan, huruvida den av förrättningsmännen verkställda uppskattningen av kostnaderna för utflyttning, väganläggning och odling kan komma att godkännas såsom grundval för bestämmandet av statsbidragens belopp. Enligt vad styrelsen funnit, har prövning i berörda hänseende icke kommit till användning i större utsträckning. Detta har styrelsen ansett vara mindre tillfredsställande. Styrelsen har ansett, att sådan förprovning såsom regel borde äga rum. Förprovningen borde vidare icke ske, såsom nu gällande bestämmelser antyda, sedan åtgärden, för vilken bidrag avsåges skola utgå, beslutats, utan innan dylikt beslut fattats. Prövningen borde, enligt vad styrelsen ytterligare uttalat, avse icke endast kostnadsbeloppet utan även den primära frågan, huruvida åtgärden vore hänförlig till sådan, för vilken bidrag över huvud utginge. Emellertid borde prövning kunna underlåtas, därest förrättningsmännen och samtliga närvarande delägare vore ense därom. Skälen för ett beslut om att förprovning icke skulle förekomma borde dock alltid antecknas i förrättningsprotokollet.

Ur lantmäteristyrelsens motivering för förslaget må här återgivas följande.

När vid ett skifte förekomme utflyttning, väganläggning eller odling, verkställdes uppskattning av kostnaderna och uppgjordes en likvidhandling, genom vilken bestämdes, huru de kostnader, som återstode, sedan statsbidraget frånräknats, skulle fördelas mellan de delägare, som vore skyldiga att deltaga däri. Sedan förrättningen fastställts, bleve denna likvidhandling gällande gentemot de delägare, som genom densamma ålagts betalningsskyldighet. Den vore däremot icke utan vidare gällande i fråga om det beräknade statsbidraget, utan lantmäteristyrelsen hade befogenhet (11 § andra stycket i 1928 års kungörelse) att bestämma, huruvida och med vilket belopp bidrag skulle utgå. Därest lantmäteristyrelsen vid behandling av statsbidragsärendet fattade beslut om att lägre belopp än det beräknade eller intet bidrag alls skulle utgå, förrycktes grunden för likvidhandlingens kostnadsfördelning, som dock genom förrättningens fastställelse vore bindande för delägarna. Vore det i dylikt fall fråga om en utflyttning, finge den utflyttande mindre statsbidrag än han enligt förrättningsmännens uppskattning beräknat erhålla, men större bidrag av övriga delägare än som enligt den av lantmäteristyrelsen verkställda prövningen befunnits skäligt. Även ur formell synpunkt måste det anses oegentligt, att en i ett fastställt skifte ingående uppskattning icke skulle vara bindande även i fråga om statsbidraget. Därest som regel en förprovning skedde av kostnadsberäkningarna, skulle de väsentligaste av angivna olägenheter undanröjas. — Det vore av vikt, att en skiftesdelägare, för vilken exempelvis utflyttning vid behandling av skiftesläggningen ifrågasattes, finge, innan han beslutade sig för att biträda åtgärden, besked, huruvida statsbidrag skulle utgå samt om det belopp, som funnes skäligt såsom grundval för statsbidraget. Samma behov föreläge för förrättningsmännen. Detsamma gällde i fråga om väganläggningar. Ytterligare vunnes den fördelen, att lantmäteristyrelsen genom en dylik förprovning skulle sättas i tillfälle att närmare följa skiftesarbetet och kunna lämna de råd och påpekanden, som vid förprovningen kunde finnas påkallade. Någon större tidsutdräkt för skiftet

skulle en dylik förprovning icke behöva medföra. Icke heller skulle förprovningen medföra någon ökning av betydelse i lantmäteristyrelsens och överlantmätarnas arbetsbörda. — Understundom kunde emellertid förekomma fall, då en förprovning vore tämligen onödig, exempelvis då utflyttningen gällde endast en eller några lador eller andra mindre byggnader eller när en väganläggning avsåg endast en mindre väg. Jämväl odlingskostnad kunde vara så ringa, att en förprovning vore onödig. Därigenom att förrättningsmännen gäves medbestämmanderätt, bleve frånvarande delägars rätt skyddad. Genom att anteckning i förrättningsprotokollet alltid skulle ske om beslut, att förprovning ej skulle äga rum, vunnnes en garanti för att spörsmålet alltid upptoges till provning av delägare och förrättningsmän.

Lantmäteristyrelsen har slutligen föreslagit en utvidgning av möjligheterna att bevilja förskott vid utflyttning och väganläggning. För närvarande må, såsom förut berörts, då statsbidraget för dylikt ändamål uppgår till 2,000 kronor och därutöver, utbetalas en tredjedel av bidraget i förskott, så snart arbetet styrkts vara påbörjat. Något ytterligare förskott kan därefter icke lämnas. Lantmäteristyrelsen har förordat, att, när statsbidraget uppginge till eller överskrede 2,000 kronor, förskott borde kunna lämnas intill två tredjedelar av bidraget. Förutsättning för erhållande av förskott utöver en tredjedel av statsbidraget borde emellertid enligt styrelsens mening vara, att med intyg från lantmätaren i distriktet styrktes, att arbetet fortskridit så långt att en kostnad, ungefärligen motsvarande lämnat förskott, därå nedlagts. Såsom motivering till förslaget i denna del har huvudsakligen anförts följande.

Med nu gällande bestämmelser i ämnet följde, att en utflyttande till ej ringa del måste finansiera utflyttningsföretaget med egna medel. För många kunde det icke ske utan hjälp av lån i bank eller på annat sätt. Som regel förbättrade en utflyttande sina hus vid utflyttningen och måste till följd därav anskaffa medel utöver vad som beräknats och erhöles för flyttningen. För jordbrukare utan löst kapital innebure därför utflyttningstiden ofta en tung påfrestning i ekonomiskt hänseende. I viss mån gällde detsamma för väganläggningarna. Därigenom att endast en tredjedel kunde erhållas i förskott å statsbidraget måste skifteslaget ofta upptaga lån för arbetets bedrivande.

Av lantmäteristyrelsen i anslutning till vad styrelsen sålunda tillstyrkt utarbetat förslag till författningsändringar torde såsom *bilaga A* få fogas till protokollet.

Inom lantmäteristyrelsen har föredraganden, byråchefen O. Bagger-Jørgensen, anmält i vissa avseenden från styrelsens beslut *skiljaktig mening*. Föredraganden har sålunda ansett, att förprovning rörande statsbidrag till utflyttning och väganläggning alltid utan undantag borde äga rum. Vidare har föredraganden förordat, att förskott å statsbidrag till utflyttning eller väganläggning finge beviljas, därest statsbidraget uppginge till mera än 500 kronor. Enligt föredragandens mening borde vidare stadgas, att förskott icke finge utgå med mindre belopp än 100 kro-

nor och sammanlagt ej uppgå till högre belopp än att av statsbidraget återstode 400 kronor, som finge utbetalas först då åtgärden i fråga vore slutförd.

I sitt yttrande har *statskontoret* uttalat, att statskontoret, med hänsyn till vad lantmäteristyrelsen anfört i ämnet, icke hade någon erinran att göra mot lantmäteristyrelsens avvisande ståndpunkt i fråga om inskränkning av möjligheterna att erhålla statsbidrag vid utflyttning och väganläggning. De av lantmäteristyrelsen framlagda förslagen hava icke heller föranlett statskontoret till någon erinran.

Dalautredningen har i sitt förut omförmälda förslag även berört de av lantmäteristyrelsen ifrågasatta ändringarna rörande villkoren för erhållande av statsbidrag till utflyttning, väganläggning och odling samt därvid uttalat önskvärdheten av att berörda ändringar bleve genomförda.

*Departements-
chefen.* De skäl, vilka av lantmäteristyrelsen anförts mot sådan begränsning av statsbidrag till utflyttnings-, väganläggnings- och odlingskostnader i sammanhang med skifte, att dylika bidrag allenast skulle utgå vid förrättningar, som motsvarade laga skiften enligt förut gällande lagstiftning om jorddelning, synas övertygande. Någon ändring av gällande bestämmelser i nu berörda hänseende torde sålunda ej böra ske. Då, på sätt framgår av det anförda, enligt nämnda bestämmelser statsbidrag kan efter samma grunder som vid laga skifte utgå jämväl till utflyttning i sammanhang med förrättning, motsvarande hemmansklyvning enligt äldre jorddelningslagstiftning, torde det syfte, som avsågs med motionen I: 67 vid 1934 års riksdag, vara tillgodsett redan enligt bestämmelsernas nuvarande lydelse. Ej heller av dylik anledning är någon ändring därför påkallad.

Den lämnade redogörelsen torde visa, att statens bidrag till kostnaderna för utflyttning äro avsedda att verka såsom understöd till gagn för jordbruket. Det synes under sådana förhållanden böra tillses, att statsbidrag utgår endast när det verkligen fyller ett dylikt ändamål. Såsom lantmäteristyrelsen framhållit torde emellertid enligt den ordalydelse författningen i ämnet för närvarande har statsbidrag kunna lämnas även utan att angivna förutsättning är för handen. Vad nu sagts torde äga motsvarande tillämpning med avseende å statsbidrag till vägbyggnad i samband med skifte. Jag biträder därför lantmäteristyrelsens förslag, att ett förtydligande av författningen i förevarande hänseende bör ske.

Till lantmäteristyrelsens förslag, att förprovning av vederbörande förrättningsmans uppskattning av utflyttnings-, väganläggnings- och odlingskostnader skall såsom regel vara obligatorisk, kan jag ock ansluta mig. Förprovningen torde jämväl, såsom lantmäteristyrelsen föreslagit, utsträckas att omfatta frågan huruvida tilltänkt utflyttning, väganläggning eller odling är av sådan art, att statsbidrag må utgå därtill. Be-

stämmelser, i huvudsak överensstämmande med de av styrelsen föreslagna, hava tillämpats, då fråga varit om statsbidrag till de i Dalarna företagna skiftena enligt lagen den 30 april 1925 (nr 102) rörande vissa laga skiften inom de på bekostnad eller med understöd av staten storskiftade delarna av Kopparbergs län. Dessa bestämmelser hava visat sig äga åtskilliga fördelar framför motsvarande föreskrifter enligt 1928 års kungörelse. I likhet med lantmäteristyrelsen anser jag lämpligt, att förprovning må kunna underlåtas i de fall, då såväl förrättningsmännen som samtliga närvarande delägare äro ense därom.

Slutligen biträder jag lantmäteristyrelsens förslag om sådan utvidgning av möjligheten att erhålla förskott å statsbidrag, att, då statsbidraget uppgår till minst 2,000 kronor, två tredjedelar av bidragets belopp må kunna förskottsvis utlämnas. Den nu gällande föreskriften torde få anses alltför snäv och torde hava förorsakat svårigheter i ekonomiskt avseende för de bidragsberättigade.

Erforderliga författningsändringar torde kunna avfattas i huvudsaklig överensstämmelse med det av lantmäteristyrelsen framlagda förslaget (bilaga A). Ehuru berörda ändringar torde få beslutas av Kungl. Maj:t i administrativ väg, synes dock riksdagen böra beredas tillfälle att, innan dylikt beslut fattas, yttra sig i ärendet.

Dalautredningens förslag.

De säregna förhållanden, som råda med avseende å jordförhållandena inom vissa delar av Kopparbergs län, hava nödvändiggjort en särlagstiftning för delning av jord därstädes. På förslag av Dalautredningen tillkom lagen den 30 juli 1925 (nr 102) rörande vissa laga skiften inom de på bekostnad eller med understöd av staten storskiftade delarna av Kopparbergs län. Lagen avsåg att genom vissa provskiften i enlighet med särskilda bestämmelser vinna erfarenhet beträffande vilka regler som för framtiden borde komma i tillämpning med avseende å laga skifte till rubbning av storskifte, som inom nämnda län verkställdes på bekostnad eller med understöd av staten. I enlighet med lagens stadganden hava tolv dylika provskiften företagits. Sedan dessa nått en sådan fullbordan, att man kunde tillgodogöra sig erfarenheterna från desamma, utarbetade Dalautredningen förslag till definitiva särbestämmelser om delning av jord å landet inom vissa delar av Kopparbergs län (stat. off. utr. 1931:19). Förslaget lades till grund för lagstiftning och den 17 juni 1932 utfärdades lag (nr 223) i ämnet. Lagen äger samma tillämpningsområde som 1925 års lag. Beträffande statsbidrag till de enligt sistnämnda lag igångsatta provskiftena gälla särskilda bestämmelser. Enligt 6 § i 1925 års lag skall av allmänna medel gäldas hela kostnaden till förrättningsmännen, lösen av kartor och handlingar samt kostnad för väganläggningar, som föranletts av skiftet, ävensom för utflyttning, som prövats bereda förmånligare ägoan-

ordning. Statsbidraget utgår oberoende av delägars förmögenhetsförhållanden, deras karaktär av enskild person eller bolag. De från de allmänna statsbidragsbestämmelserna avvikande bidragsgrunder, som sålunda gälla för provskiftena, hava betingat särskilda regler även beträffande formerna och ordningen för utbetalande av bidrag. Föreskrifter härutinnan hava meddelats i Kungl. Maj:ts brev den 23 juli 1926, den 13 januari 1928, den 25 oktober 1929 och den 13 maj 1932.

Statens bidrag till kostnaderna för provskiftena skilja sig alltså från den bidragsverksamhet staten utövar i fråga om skiften i allmänhet såväl beträffande beloppens storlek som i avseende å sättet för bidragens utgående. I förra hänseendet består skillnaden däri att bidraget till kostnader för lantmätare, sakkunnig och gode män samt för utflyttning och väganläggning utgår med kostnadens *hela* belopp och att *alla* delägare komma i åtnjutande därav. I det senare hänseendet består skillnaden dels däri att bidraget till lantmätare, sakkunnig och gode män utbetalas direkt till dessa och ej till vederbörande sakägare, och dels däri att möjligheterna till förskott såväl för lantmätaren beträffande hans eget och hans biträdens arvode som för sakägarna beträffande utflyttnings- och väganläggningskostnaderna vidgats. I förskott kan delägare sålunda erhålla tre fjärdedelar av det för varje utflyttning eller väganläggning bestämda beloppet. Statsbidrag till odlingskostnad utgår efter samma grunder som i övriga delar av landet.

I samband med utfärdandet av 1932 års lag angående särskilda bestämmelser om delning av jord å landet inom vissa delar av Kopparbergs län meddelades icke några föreskrifter rörande statsbidrag till förrättningar enligt nämnda lag. Till följd härav gälla för närvarande i berörda hänseende föreskrifterna i 1928 års kungörelse. Innan jag ingår på Dalautredningens förslag till bestämmelser angående statsbidrag vid förrättningar enligt 1932 års lag, torde jag få lämna en kortfattad redogörelse för av Dalautredningen verkställd *utredning rörande förhållandet mellan kostnaderna för provskiftena och kostnaden för vissa andra skiften m. m.*

Dalautredningen har införskaffat vissa uppgifter rörande förrättningskostnader vid omförmälda tolv provskiften ävensom uppgifter utvisande huru statsbidraget till dessa kostnader skulle för delägarna gestaltat sig, därest vid provskiftena tillämpats de enligt 1928 års kungörelse gällande bestämmelserna angående statsbidrag till lantmätare och sakkunniga. De erhållna siffrorna har Dalautredningen sammanfattat i följande tablå.

Skifteslagets namn	Antalet delägare	Arvode till lantmätare och sakkunniga kronor	Antalet delägare, som erhållit statsbidrag, om allmänna bidragsbestämmelser tillämpats	Statsbidragets storlek, om allmänna statsbidragsbestämmelserna tillämpats kronor
Östansjö-Östanvik	262	72,629	40	6,130
Garsås	270	62,794	234	23,700
Vika-Vinås	344	106,902	40	6,000
Stumsnäs	174	26,487	25	4,000
Vallmora-Billingsnäs	42	17,560	9	2,350
Backa-Våbäck	64	27,392	35	12,300
Hallen-Backbyn-Näsbyggebyn	420	69,000	72	18,000
Västanvik, Karlsarvet, Grytnäs och Sundsnäs	210	46,250	99	22,000
Östra Insjön	14	3,327	2	285
Hagen	104	18,502	4	400
Skamhed-Hulån	115	31,478	25	4,000
Utsälje	65	5,645	53	3,080
Summa		487,966		102,245

Dalautredningen har framhållit att statsbidragsbeloppet motsvarade 21 procent av arvodet till lantmätare och sakkunnig. Vidare har utredningen framhållit, att, då arvodena till gode män, vilka arvoden uppgått till 54,495 kronor, icke överstigit förrättningsarvodena till lantmäternas, bidrag till godemansarvodena icke skulle hava utgått, för den händelse de allmänna bidragsbestämmelserna tillämpats vid provskiftena.

Vidare har Dalautredningen för att tjäna till jämförelse med kostnaderna för provskiftena införskaffat uppgifter rörande kostnaderna för åtskilliga skiften företagna enligt 1866 års skiftesstadga i skilda delar av landet. Dalautredningen har sammanställt resultatet av undersökningen i följande tablå.

	Kostnad för skiftena enligt 1866 års skiftesstadga				Kostnad för provskiftena			
	till lantmätare och sakkunnig kronor	till gode män kronor	för utflyttning kronor	för väg-anläggning kronor	till lantmätare och sakkunnig kronor	till gode män kronor	för utflyttning kronor	för väg-anläggning kronor
För hektar av delningsområdet...	2.92	0.44	5.83	3.98	27.88	3.00	37.96	15.79
För delägare	147.84	39.30	293.94	197.91	234.15	26.15	298.24	124.10
För ägolott	132.50	33.21	264.34	177.93	317.55	37.91	432.46	179.95

Dalautredningen har framhållit, att, då den på bekostnad eller med understöd av staten storskiftade delen av Kopparbergs län utgjort en typisk småbrukarbygd, skifteskostnaden för delägare och ägolott inom provskifteslagen och inom riket i övrigt icke gäve ett fullt riktigt uttryck för skifteskostnadernas storlek i förhållande till respektive fastigheters värde. Därvidlag utgjorde kostnaden för arealenhet den tillförlitligaste mätaren.

Dalautredningen har ansett, att den säkraste jämförelsen beträffande skifteskostnaderna i Dalarna och å andra platser i riket erhöles, därest man jämförde kostnaderna för provskiftena med kostnaderna för skiften i Gävleborgs län. Detta län har nämligen synts Dalautredningen beträffande de topografiska och klimatiska förhållandena samt befolkningens levnadsbetingelser så nära som möjligt likna Kopparbergs län. Dalautredningen har upprättat följande tablå för belysande av förhållandet mellan kostnaderna för provskiftena och skifteskostnaderna inom Gävleborgs län.

	Kostnad för skiften inom Gävleborgs län			Kostnad för provskiftena		
	till lantmätare och sakkunniga	för utflyttning	för väganläggning	till lantmätare och sakkunniga	för utflyttning	för väganläggning
	kronor	kronor	kronor	kronor	kronor	kronor
För hektar av delningsområdet.....	4.01	16.90	81.55	27.88	37.95	15.79
För delägare	61.36	258.54	124.79	234.15	298.24	124.10
För ägolott	62.08	261.55	126.24	317.55	433.45	179.95

I anslutning till nu berörda utredningar har Dalautredningen anført i huvudsak följande.

Siffermaterialet visade, att de kostnader, som skulle drabba dalaallmogen för ordnandet genom skifte av dess jordförhållanden, skulle stiga till avsevärt högre belopp än som varit fallet för övriga delar av landet. De dryga kostnaderna hade sin grund i vissa för denna bygd säregna omständigheter, vilka dels påkallat åtgärder, som saknade motsvarighet vid andra skiften, och dels gjort arbetet med de vanliga skiftesåtgärderna mera betungande än på andra håll. Antydda för dalaskiftena speciella åtgärder vore fastighetsredovisningen. Dit vore att räkna äganderättsutredning, sammanläggningsfrågans behandling samt redovisning av den från delningen uteslutna marken. Beloppet av lantmätarens arvode för dessa tre åtgärder hade vid provskiftena uppgått till 97,261 kronor under det att lantmätarens arvode för övriga åtgärder uppgått till 376,888 kronor. Förstnämnda belopp utgör 20.5 procent av hela kostnaden för arvode åt lantmätaren. Fastighetsredovisningen droge emellertid även andra kostnader än arvode till lantmätaren. Först vore därvid att märka kostnaderna för gravationsbevis, vilka vid provskiftena uppgått till 10,775 kronor eller 898 kronor för skifte. Dessutom

hade sakägarna fått vidkännas hantlangningskostnader för hävdetegar-
nas inmätning. Bland de skiftesåtgärder, som vore mera arbetskrävande
vid dalaskiftena än vid skiften i andra delar av landet, vore gränsbestäm-
ningar, ägoutbyten och hävdens upptagande.

Såsom *motivering för införandet av särbestämmelser* rörande stats-
bidrag vid skiften enligt 1932 års lag har Dalautredningen framhållit
i huvudsak följande omständigheter.

En dubbel uppgift hade tillagts ifrågavarande skiften i Dalarna. Laga
skiftenas uppgift vore i allmänhet begränsad till ägosammandragning.
På grund av de tilltrasslade äganderättsförhållandena inom här ifråga-
varande delar av Dalarna hade emellertid ett tillrättaläggande av fastig-
hetsredovisningen framstått såsom en angelägenhet av lika trängande
natur som ägornas sammanförande. Lösandet av denna uppgift torde
städse få anses såsom ett övervägande allmänt intresse. Vidare torde
man få anse, att ett visst ansvar för de rådande missförhållandena åvi-
lade det allmänna, som torde få anses hava begått flera missgrepp vid
regleringen av delning av jord i Dalarna. Den verkställda utredningen
hade bekräftat nödvändigheten av att det allmänna trädde emellan
för genomförande av ordnade jordförhållanden inom de storskiftade dala-
orterna. Provsifteskostnaderna hade i medeltal stigit till icke mindre
än 39 kronor 50 öre för hektar skiftad mark. Det vore uppenbart, att
jordägarna icke med stöd enbart av det statsbidrag, som för närvarande
utginge, kunde bära dessa kostnader. Om icke jordägarna visste med
sig att de kunde påräkna väsentligt större hjälp, kunde med visshet
förutses, att de hittills gjorda strävandena för ernående av bättre för-
hållanden bleve utan frukt. Lagstadgad anslutning för skifte torde då
bliva omöjlig att uppbringa annat än i något enstaka fall.

Man måste vidare uppmärksamma huru provskiftena i kostnadshänse-
ende ställt sig för delägarna. Av statsmedel hade utgått kostnader för
förrättningsmännen samt utflyttnings- och väganläggningskostnad. Å
delägarna hade stannat kostnaden för hantlangning och kostnaden för
gränsmärken med flera dylika utgifter. Förhållandena inom den
bygd, varom här vore fråga, vore emellertid sådana, att dessa senare till
synes obetydliga kostnader stigit till ingalunda oväsentliga belopp. En-
ligt av Dalautredningen verkställd utredning hade de nämligen uppgått
till omkring 9 kronor för hektar av delningsområdet, motsvarande unge-
fär 23 procent av skifteskostnaderna. Därtill komme, att åtminstone en
del av delägarna åsamkades avsevärda utbetalningar till följd av skif-
tet för gäldande av därav föranledda likvider delägarna emellan. Om
därtill slutligen lades, att jordbrukets omläggning efter den nya ägo-
anordningen enligt skiftet icke försigginge utan kostnader, så insåges,
att delägarna vid provskiftena, trots det rikligt tillmätta statsbidraget,
finge vidkännas avsevärda utgifter för skiftet.

Beträffande *omfattningen av statsbidraget* har Dalautredningen före-
slagit, att vid skiften till rubbning av storskifte det allmänna borde
åta sig samtliga kostnader för själva förrättningen men icke bi-
draga till utflyttnings-, väganläggnings- och odlingskostnader i vidare
mån än för landet i övrigt. Dalautredningen har till utveckling av sitt
förslag härutinnan anfört bland annat följande.

Då det allmänna vid provskiftena åtagit sig hela utflyttningskostnaden, hade särskilda skäl förelegat därtill. Det hade nämligen gällt att i ett sammanhang få ett tillräckligt antal skiften igångsatta och att vid dessas utförande få fria händer att pröva sig fram beträffande olika frågors behandling. Vid den fortsatta skiftesverksamheten borde uppmärksamheten främst riktas på att vid uppkommen flyttningsfråga en riktig avvägning skedde mellan å ena sidan de med flyttningen förenade kostnader och olägenheter samt å andra sidan de fördelar åtgärden erbjöde ur arronderingssynpunkt. Dalautredningen hade med hänsyn härtill ansett, att de allmänna grunderna för bidrag till utflyttning borde gälla även vid ifrågavarande skiften. Oaktat kostnaderna för väganläggningarna vid dalaskiftena för hektar i delningen ingående mark (15 kronor 79 öre) varit avsevärt högre än vid andra skiften i landet (3 kronor 93 öre), hade Dalautredningen emellertid ansett sig icke heller i detta hänseende böra avvika från de i 1928 års kungörelse upptagna bestämmelserna om statsbidrag vid skifte i allmänhet. Med dessa beskrifningar ansåge Dalautredningen ofrånkomligt, att provskiftesgrunderna i övrigt bleve tillämpliga å den fortsatta skiftesverksamheten sålunda att det allmänna bestrede kostnaderna för lantmätare, gode män och sakkunniga.

Dalautredningens förslag avser statsbidrag endast vid skiften till rubbning av storskifte d. v. s. omskifte av by. Beträffande andra delningsförrättningar inom de storskiftade dalaorterna har Dalautredningen icke funnit anledning till avvikelse från de allmänna bidragsbestämmelserna, sålunda bland annat icke angående sekundära skiften (hemmansklyvning). Dalautredningen har vidare diskuterat frågan huruvida olika behandling i bidragshänseende borde gälla för skiften, avseende hel by, och skiften, omfattande allenast visst ägoområde eller vissa ägoslag inom byn. Dalautredningen har därvid funnit övervägande skäl tala mot att i berörda hänseende göra skillnad mellan olika skiften.

Att från de allmänna bestämmelserna delvis avvikande grunder för bidragens beräkning skulle tillämpas för ifrågavarande skiften har icke syntes Dalautredningen böra föranleda, att, i likhet med vad som skett beträffande provskiftena, i riksstaten upptaga särskilt anslag för denna skiftesverksamhet. Bidragen böra enligt utredningens mening utgå från de ordinarie anslagen för ifrågavarande ändamål. I enlighet med vad som gäller beträffande skiften i allmänhet föreslås bidragen böra utbetalas av lantmäteristyrelsen. Statsbidraget till förrättningskostnaden har Dalautredningen ansett böra utbetalas direkt till lantmätaren, gode män och sakkunniga.

Beträffande de kostnader, förslagets genomförande skulle orsaka statsverket har Dalautredningen icke verkställt någon beräkning. Utredningen anför, att en generell kostnadsuppskattning komme att sakna egentligt värde, eftersom snart sagt varje led i beräkningen och varje siffra måste förses med vittgående reservationer.

Dalautredningens förslag innefattar vidare *förslag om särbestämmelser för statsbidrag till vissa förrättningar inom den så kallade berg-*

frälsebygden kring Falun. Innan jag övergår till att lämna en redogörelse för berörda förslag, torde i någon mån beröras de säregna fastighetsförhållanden, som råda i denna bygd. Dalautredningen har härom anfört bland annat:

Utmärkande för ifrågavarande bygd vore, att före laga skiftets tillkomst där icke förekommit någon form av fastighetsbildande skifte. Någon egentlig fastighetsindelning hade icke heller funnits; åkrar, ängstycken, hagar och skogstegar hade gått i handel var för sig såsom särskilda fastigheter. Den jämförelsevis goda tillgången på jord hade emellertid möjliggjort arrondering genom köp och byten av tegarna. I brist på fastighetsbildande förrättningar hade ägor i en ägares hand behandlats såsom en fastighet. Fastighetsbildning hade dock inom vissa områden av bergfrälsebygden erhållits genom laga skiften eller genom uppmätning och kartläggning av egendomar, som av ålder haft sina ägor inneslutna inom bestämda gränser och sålunda motsvarade närmast vad man eljest plägade benämna enstaka hemman. Angivna förhållanden hade försatt bergfrälsebygden i en särställning ifråga om fastighetsboks-väsendet och jordregistret. Då användbar jordebok saknades för Kopparbergs län, hade fastighetsböcker där ej, såsom annorstädes, kunnat uppläggas på grundval av jordeboken. Kungörelsen den 18 mars 1887 om införande av lagfarts- och inteckningsböcker vid häradsrätterna i Kopparbergs län byggde därför på den principen, att indelning i fastighetsboksenhet skulle grundas på primära skiften, där sådana funnes. Med denna princip kunde jordinnehavaren i bergfrälsebygden upptagas i fastighetsbok först i den mån laga skiften gått fram och därigenom fastighetsbildning erhållits. För att i görligaste mån få egendomarna redovisade stadgade emellertid kungörelsen beträffande denna bygd, att upplägg jämväl skulle göras för varje egendom, som genom behörig uppmätning och kartläggning blivit från angränsande fastighet avskild. Samma princip tillämpades sedermera enligt den för länet utfärdade särskilda jordregisterförordningen den 25 april 1913 (nr 45).

Dalautredningen har under hänvisning till den återgivna redogörelsen framhållit, att den bygd, varom här vore fråga, intoge en särställning inom riket i det hänseendet, att på grund av fullständig avsaknad av fastighetsindelning den fasta egendomen därstädes icke kunde redovisas i fastighetsbok eller jordregister. Undersökningen hade ock visat, att den åtgärd, som beträffande större delen av bygden vore nödvändig för denna olägenhets undanröjande, nämligen laga skifte, endast i mindre grad vore motiverad av behovet av bättre ägoarrondering. Behovet av fastighetsredovisning bleve här övervägande. Då sålunda det allmännas intresse trädde i förgrunden, syntes Dalautredningen starka skäl tala för ett rikligare tillmätt statsbidrag till laga skiften och andra åtgärder i huvudsakligen fastighetsredovisande syfte i denna bygd. Angelägenheten av att snarast råda bot för föreliggande missförhållanden gjorde sig ock gällande med hänsyn till inteckningsförnyelsernas avskaffande. Vid av Dalautredningen företagna besök i orten hade klagomål över de nuvarande förhållandena med skarpa framförts såväl från de tjänstemän

och myndigheter, vilka hade att taga befattning med den fasta egendomen i bygden, som ock från jordägare. Att bland jordägare sedan länge rått en önskan att få ordnade förhållanden hade även kommit till uttryck genom ansökningar om laga skifte inom några skifteslag i bygden.

Dalautredningen har för att få en överblick över förevarande frågas räckvidd verkställt vissa undersökningar rörande dels omfattningen av de beräknade erforderliga åtgärderna och dels den ungefärliga kostnaden för desamma. Enligt förstberörda undersökning finnes för närvarande fast egendom, som ej kunnat redovisas i fastighetsboken, inom Torsångs, Vika, Kopparbergs och Sundborns socknar. Inom Torsångs socken saknas fastighetsindelning beträffande några områden i socknens norra del. Områdena äro av mindre omfattning och motsvara en ringa bråkdel av socknens areal. Även inom Vika socken äro motsvarande områden relativt obetydliga. Betydligt mera omfattande äro ifrågavarande områden inom Kopparbergs och Sundborns socknar. Arealen av de områden, där fastighetsindelning saknas, uppgår enligt Dalautredningens undersökning till omkring 12,300 hektar. Kostnaderna för laga skiften inom denna bygd har Dalautredningen ansett skola bli mindre än i de storskiftade delarna av länet. På grund av de relativt goda arrenderingsförhållandena å inägojorden blir nämligen enligt utredningens mening skiftesläggningsarbetet väsentligt mindre. Icke heller lärer behöva ifrågakomma några äganderättsutredningar, jämförliga med dem, som visat sig erforderliga i de storskiftade orterna. Däremot har Dalautredningen ansett, att bestämmandet av skifteslags omfattning kommer att åsamka mera arbete än som i allmänhet kräves, vilket för bergfrälsebygdens del beror på avsaknaden av bestämd bybildning. Dalautredningen, som sökt genom inhämtande av uppgifter angående kostnader för laga skiften enligt jorddelningslagen inom andra orter bilda sig en uppfattning om vilka kostnader laga skiften inom denna bygd kunna väntas betinga, har kommit till det resultatet, att kostnaden till lantmätare och sakkunniga komma att stiga till genomsnittligt 20 kronor för hektar i skifte ingående mark. Kostnaden för arealmätning, inberäknat rese- och traktamentsersättning samt lösen för karta och handlingar, torde enligt utredningens förmenande kunna beräknas till omkring 4 kronor för hektar.

Dalautredningen har med hänsyn till det anförda funnit sig böra föreslå beträffande ifrågavarande laga skiften den ändring i gällande bidragsgrunder, att av allmänna medel skulle gäldas 75 procent av arvodet till såväl lantmätare och sakkunniga som även gode män samt beträffande arealavmätningar, att av allmänna medel skulle gäldas 75 procent av förrätningsmannens arvode och reseersättning. Omfattar skifte jämväl fastighet, som redan är redovisad i fastighetsbok, skola likväl enligt Dalautredningens förslag dessa bidragsgrunder i fråga om sådan fastighet tillämpas allenast därest fastighetens intagande i skiftet är nödvändigt för

åstadkommande av ett lämpligt och redigt skifte. Därjämte har det syntts Dalautredningen önskvärt, att möjlighet öppnades för mindre bemedlade delägare vid laga skifte, för vilka förrättningskostnaderna bleve betungande, att erhålla bidrag jämväl till deras andel i återstående 25 procent av nämnda kostnader. Någon motsvarande möjlighet har icke ansetts böra ifrågakomma vid arealavmätning. Dalautredningen har erinrat, att för närvarande utginge icke något som helst statsbidrag vid arealavmätningar. Bidrag bör enligt utredningens mening utgå endast därest ansökan om förrättningen gjorts inom fem år från den dag, då bestämmelserna trätt i kraft. Denna föreskrift motiveras av en önskan att påskynda förrättningarna. Liksom de föreslagna bidragen vid laga skiften i de storskiftade orterna böra enligt Dalautredningens mening de nu ifrågasatta bidragen bestridas från det ordinarie anslaget till jorddelningsförrättningar.

Dalautredningen har verkställt beräkningar angående den merkostnad för staten, som ett genomförande av utredningens förslag beträffande den s. k. bergfrälsebygden skulle medföra. Dalautredningen har därvid kommit till att statens kostnad skulle bliva allt som allt omkring 170,000 kronor större, därest de föreslagna bestämmelserna skulle tillämpas i stället för de allmänna bidragsbestämmelserna i 1928 års kungörelse.

I anslutning till den verkställda utredningen har Dalautredningen utarbetat författningsförslag. Med hänsyn till bestämmelsernas lokala tillämpningsområde har det syntts Dalautredningen riktigast att upptaga de nya bidragsbestämmelserna i en fristående författning. En erinran om denna har emellertid utredningen ansett böra göras i 1928 års allmänna kungörelse, som eljest skulle enligt sin ordalydelse omfatta jämväl nu ifrågavarande förrättningar. De av Dalautredningen utarbetade författningsförslagen torde såsom *bilaga B* och *C* få fogas till protokollet.

Särskilda grunder för bidrag till utflyttnings-, väganläggnings- och odlingkostnader hava ej av Dalautredningen föreslagits beträffande förrättningar vare sig i de storskiftade orterna eller i bergfrälsebygden. Bestämmelserna i 1928 års kungörelse avses sålunda skola gälla i denna del.

Yttranden över Dalautredningens förslag.

I samtliga avgivna yttranden hava Dalautredningens förslag livligt tillstyrkts. Ur yttrandena må här återgivas följande.

Lantmäteristyrelsen har framhållit, att de förhållanden inom ifrågavarande delar av Kopparbergs län, på grund varav ändring framför allt påkallades, vore ägosplittringen och ägoblandningen samt osäkerheten i äganderätt och oredan i fastighetsväsendet. I förra hänseendet hade jordens uppdelning under olämpliga former och genom sämjedelning drivits så långt, att allvarliga hinder för jordens ändamålsenliga utnyttjan-

de uppkommit. Kraftiga åtgärder vore därför påkallade, så mycket mera som allt tydde på att förhållandena, om de finge ostört utveckla sig, skulle hastigt ytterligare försämrast och, där så icke redan skett, nå bristningsgränsen. I likhet med Dalautredningen ansåge lantmäteristyrelsen, att jordägarna icke utan särskilda statsbidrag kunde bära de kostnader, som vore förenade med laga skiften, och att sådana bidrag sålunda vore en förutsättning för att få till stånd dylika skiften i erforderlig utsträckning. De laga skiftena vore icke endast till gagn för undanröjande av de antydda allvarliga missförhållandena utan de skulle även i hög grad främja en välbehörlig ytterligare utveckling av jordbruksdriften. Storleken av de föreslagna statsbidragen funne lantmäteristyrelsen lämpligt avvägda.

Beträffande kostnaderna för de ifrågasatta statsbidragen och den ökning av anslagen för ifrågavarande ändamål, som kunde bliva erforderlig, har lantmäteristyrelsen i huvudsak anfört följande.

Att framlägga någon generell beräkning av värde rörande de kostnader, som skulle bliva en följd av förslagen om särskilda statsbidrag till laga skifte inom de storskiftade delarna av Kopparbergs län, vore icke möjligt. Någon ökning i anslaget måste emellertid givetvis vidtagas, därest förslagen skulle vinna statsmakternas gillande. För beräkning av denna ökning torde man kunna tillgodogöra sig den erfarenhet, som vunnits genom provskiftena. Under de närmaste åren torde laga skiften av ifrågavarande slag icke komma till stånd i större omfattning än som motsvarade provskiftena, sannolikt bleve omfattningen mindre. Kostnaderna för provskiftena hade utgjort

för budgetåret 1926/1927	kronor	35,451: 50
» » 1927/1928	»	58,144: 96
» » 1928/1929	»	34,911: 78
» » 1929/1930	»	60,132: 84
» » 1930/1931	»	62,688: 73
» » 1931/1932	»	74,441: 04
» » 1932/1933	»	157,747: 95
» » 1933/1934	»	153,643: 92

Ökningen under de senaste åren berodde på betydande utbetalningar till utflyttnings- och väganläggningskostnader. Med hänsyn till det anförda borde för kommande budgetår för ifrågavarande laga skiften beräknas ett belopp av högst 35,000 kronor. Emellertid torde första budgetåret skiften näppeligen komma igång i större utsträckning än att man kunde anse en ökning i anslaget med 20,000 kronor som tillräcklig. Med detta belopp, som avsåge endast förrättningskostnaderna, enär kostnaderna för utflyttning, väganläggning och odling ifrågakomme först på ett senare stadium av skiftena, borde således anslaget för bidrag till jorddelningsförrättningar höjas. Sedermera kunde år från år med ledning av igångsatta eller väntade skiften beräkning göras i fråga om erforderliga medel. Blev omfattningen av skiftena icke större än som motsvarade provskiftena, skulle de årliga kostnaderna med ledning av provskifteskostnaderna under de första sex åren, då anslagen i huvudsak utgått endast till förrättningskostnaderna kunna beräknas något stiga men i allt fall icke nämnvärt överskrida 50,000 kronor. — Beträffande

förrättningar inom bergfrälsebygden ansåge lantmäteristyrelsen, att till följd av bestämmelserna om statsbidrag till dessa anslaget för ifrågavarande ändamål borde höjas med ytterligare 20,000 kronor.

Länsstyrelsen i Kopparbergs län har uttalat, att för att den genomförda särslagstiftningen om skifte i vissa delar av Kopparbergs län icke skulle bliva en lag på papperet, det vore ofrånkomligt, att statsmakterna i största möjliga utsträckning påtog sig med skiftena förenade kostnader. Vad Dalautredningen i detta avseende föreslagit, tålde icke vid någon minskning, därest det med nämnda lagstiftning avsedda syftmålet skulle kunna förverkligas. Det vore ett stort allmänt intresse, att laga skifte inom bergfrälsebygden komme till stånd under den allra närmaste tiden.

Kopparbergs läns hushållningssällskaps förvaltningsutskott har framhållit, att den inom stora delar av länet ytterligt långt gående ägosplittringen, uppenbarligen medförde så stora olägenheter i fråga om jordens brukning och jordbruksdriften i övrigt, att det i stor utsträckning icke vore möjligt att bedriva rationellt jordbruk. Därtill komme ävenledes de nackdelar, vilka uppstode därigenom att brukningsägarna under rådande förhållanden icke hade möjlighet att i önskvärd omfattning utföra grundförbättringsarbeten av skilda slag. Särskilt hade ägosplittringen medfört svårigheter att verkställa täckdikning. De tilltrasslade äganderättsförhållandena inom ifrågavarande delar av länet hade jämväl till följd betydande svårigheter för jordägarna att erhålla lagfart å sina jordinnehav, vilket i sin tur lade hinder i vägen för erhållande av inteckning. Vid egnahemslåneförmedlingen förekomme det ofta, att lånesökande, vilka, ehuru de väl befunnits i behov och även förtjänta av att erhålla jordbruksegnahemslån och i samband därmed egnahemspremielån, icke kunde erhålla sådana lån och bidrag av den anledningen, att det icke varit möjligt att erhålla lagfart å jordinnehavet. Ett betydande antal jordbrukare hade till följd av berörda förhållanden icke heller kunnat erhålla de förmånliga lån, som i övrigt stode till buds, där inteckning kunde lämnas såsom säkerhet för lån. Att de påtalade förhållandena ävenledes försvårade nybildningen av jordbruk vore uppenbart.

Överlantmätaren i Kopparbergs län har uttalat, att bland de lantmätare, vilka hade sin verksamhet förlagd inom de storskiftade bygderna, allmänt rådde den uppfattningen, att, om statens bidrag till skiftena skulle inskränka sig till vad som gällde för landet i övrigt, inga skiften skulle komma till stånd, beroende på befolkningens oförmåga att bestrida de därmed förenade kostnaderna.

Sedan frågan om särslagstiftning rörande delning av jord inom de på bekostnad eller med understöd av staten storskiftade delarna av Kopparbergs län genom antagandet av 1932 års lag vunnit sin lösning, har

Departement-
chefen.

spörsmålet angående det ekonomiska bistånd, som från statens sida borde lämnas till genomförande av de i nämnda lag avsedda skiftena, trätt i förgrunden. Redan vid igångsättandet av arbetet med berörda särslagstiftning torde det hava stått klart för statsmakterna, att en lösning av frågan om Dalarnas jordförhållanden icke stode att vinna enbart på lagstiftningens väg utan att för ändamålet krävdes ekonomiskt stöd från det allmännas sida efter vidare linjer än som följdes för övriga delar av riket. Genom den av Dalautredningen nu framlagda utredningen har denna uppfattning vunnit bekräftelse. Utredningen giver sålunda vid handen, att kostnaderna för provskiftena i medeltal uppgått till icke mindre än 39 kronor 50 öre för hektar och högst väsentligt överstigit motsvarande kostnader för skiften inom andra delar av riket. Även om kostnaderna för framtida skiften, med hänsyn till att man kan tillgodogöra sig erfarenheterna från provskiftena, kunna nedbringas något, torde likväl skifteskostnaderna för ifrågavarande delar av Dalarna komma att uppgå till belopp, som jordägarna näppeligen torde kunna bära med stöd enbart av de nu utgående statsbidragen. Det är vidare att märka, att medan laga skiften i allmänhet huvudsakligen hava till uppgift att verka för en lämplig ägosammandragning, skiftena i Kopparbergs län jämväl tjäna syftet att bringa reda i det oefterrätliga tillstånd, vari fastighetsväsendet inom dessa delar av Dalarna råkat. Denna angelägenhet ansågs vid tillkomsten av 1932 års särslagstiftning vara lika trängande som att få till stånd en bättre ägoanordning på marken. Den utveckling förhållandena tagit med avseende å fastighetsväsendet är icke enbart att tillskriva vissa inrotade sedvänjor hos befolkningen eller säregna ortsförhållanden utan beror även på den undantagsställning, som Dalarna i äldre tider intagit i fråga om villkoren för jordens delning, och på den osäkerhet, som rått angående de bestämmelser, som under skilda tider varit gällande, samt på bristande uppsikt över bestämmelsernas efterlevande. Med hänsyn till det anförda anser jag i likhet med Dalautredningen, att ett rikligare statsbidrag bör lämnas vid de skiften, varom nu är fråga, eller således skiften till rubbning av storskifte.

Jämväl beträffande bidragens omfattning ansluter jag mig till vad Dalautredningen föreslagit. Det allmänna bör sålunda påtaga sig kostnaderna för förrättningsmännen, lösen för karta och handlingar jämte kostnaderna för införskaffade handlingar, som erfordras för skiftets behöriga verkställande, ävensom ersättning, som må hava utgått till enligt 2 kap. 2 § jorddelningslagen tillkallade sakkunniga. Statsbidrag till utflyttnings-, väganläggnings- och odlingskostnader torde däremot böra utgå i enlighet med bestämmelserna i 1928 års kungörelse. Med en dylik avvägning av statsbidraget torde man våga hoppas att 1932 års särslagstiftning skall komma att på ett tillfredsställande sätt fylla sitt ändamål. Jag biträder ock Dalautredningens förslag, att statsbi-

draget för skiftesförrättning, som här avses, bör kunna utgå, oberoende av om skiftet omfattar hela byns område eller endast del därav och i senare fallet oavsett vilken del av byn, som skiftas. För denna ståndpunkt talar det förhållande, att skiftets omfattning icke alltid avgöres av delägarna utan ofta kan vara beroende av skiftetekniska synpunkter, vilka måste föranleda frånskiljande av visst område av byn. För befolkningen skulle det säkerligen förefalla såsom en orättvisa, om bidragets storlek gjordes beroende av dylika helt utanför jordägarnas inflytande liggande omständigheter. I likhet med vad Dalautredningen föreslagit anser jag lämpligt, att bidragen till förrättningskostnaderna utbetalas direkt av lantmäteristyrelsen till lantmätare, gode män och sakkunniga.

Såsom Dalautredningen framhållit föreligger inom vissa delar av den s. k. bergfrälsebygden omkring Falun fullständig brist på ordnad fastighetsindelning. Denna brist medför uppenbarligen i flera avseenden stora olägenheter. Även här torde gälla, att de förrättningar, som äro erforderliga för undanröjande av omförmälda olägenhet, nämligen laga skiften eller arealavmätningar, icke företagas i nödig utsträckning, därest icke särskilt understöd från det allmännas sida lämnas utöver vad eljest förekommer. Beträffande ifrågavarande bygd torde, på sätt Dalautredningen påpekat, det allmännas intresse av att fastighetsskapande förrättningar komma till stånd vara större än den enskilda jordägarens, enär arronderingsförhållandena här redan äro på ett mera tillfredsställande sätt tillgodosedda än i de storskiftade delarna av Kopparbergs län. Jag biträder därför Dalautredningens förslag om högre statsbidrag till laga skifte inom de delar av länet, där den fasta egendomen icke finnes redovisad i fastighetsbok, än som kan utgå enligt 1928 års kungörelse ävensom om bidrag till arealavmätningar därstädes. Vad Dalautredningen föreslagit beträffande storleken av statsbidraget finner jag, med hänsyn till de kostnader, som nu ifrågavarande förrättningar kunna beräknas draga, vara lämpligt avvägt. Sålunde torde av allmänna medel böra under angivna förutsättningar gäldas vid laga skifte tre fjärdedelar av arvodet till lantmätare, gode män och särskilda sakkunniga samt vid arealavmätningar tre fjärdedelar av förrättningsmannens arvode och reseersättning. Därjämte böra vid laga skifte mindre bemedlade delägare, för vilka förrättningskostnaderna bliva betungande, kunna erhålla bidrag även till återstående fjärdedelen av förrättningskostnaderna. Bidragen torde efter ansökan beviljas och utbetalas av lantmäteristyrelsen. Dalautredningens förslag att bidrag, varom nu är fråga, icke skola beviljas med mindre ansökan om förrättningen, till vilken bidrag sökes, gjorts inom fem år från den dag, då bestämmelser i ämnet trätt i kraft, anser jag böra följas. Efter utgången av nämnda tid torde de för övriga delar av landet gällande bidragsbestämmelserna böra tillämpas även beträffande ifrågavarande bygd. Ikraftträdandet torde böra äga rum med ingången av nästa budgetår, den 1 juli 1935.

Då bifall till Dalautredningens av mig tillstyrkta förslag ställer ökade anspråk på statskassan, bör ärendet underställas riksdagens prövning. Sedan medel för ändamålet av riksdagen beviljats, torde det ankomma på Kungl. Maj:t att enligt angivna riktlinjer utfärda erforderliga författningsbestämmelser samt meddela de övriga föreskrifter, som för förslagets genomförande kunna erfordras.

Beträffande de kostnader, som föranledas av förslaget, torde dessa, i överensstämmelse med lantmäteristyrelsens beräkningar, böra för nästkommande budgetår uppskattas till 20,000 kronor för bidrag till förrättningskostnader inom de storskiftade delarna av Kopparbergs län och 20,000 kronor för bidrag till fastighetsbildande förrättningar inom bergfrälsebygden. För bidrag till skiftesförrättningar i övriga delar av riket torde, såsom lantmäteristyrelsen föreslagit i sin i årets statsverksproposition under nionde huvudtiteln, punkt 168, omförmälda skrivelse den 27 augusti 1934, böra för samma budgetår beräknas 200,000 kronor. Nämnda belopp, tillhopa 240,000 kronor, torde böra i riksstaten uppföras såsom förslagsanslag under nionde huvudtiteln och rubrik: Understöd åt jorddelningsväsendet m. m.: Bidrag till jorddelningsförrättningar.

Vidkommande anslaget till bidrag till utflyttnings-, väganläggnings- och odlingskostnader i sammanhang med skiften torde någon kostnadsökning för nästa budgetår icke föranledas av de av mig förordade förslagen. Anslaget torde böra uppföras med det i statsverkspropositionen beräknade beloppet 250,000 kronor, till vilket belopp anslaget jämväl för nu löpande budgetår är upptaget.

På grund av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

- 1) för budgetåret 1935/1936 under nionde huvudtiteln anvisa till *Bidrag till jorddelningsväsendet m. m.: Bidrag till jorddelningsförrättningar* ett förslagsanslag av ..... kronor 240,000;
- 2) för budgetåret 1935/1936 under nionde huvudtiteln anvisa till *Bidrag till jorddelningsväsendet m. m.: Bidrag till utflyttnings-, väganläggnings- och odlingskostnader i sammanhang med skiften* ett förslagsanslag av ..... kronor 250,000.

Med bifall till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställa förordnar Hans Maj:t Konungen, att proposition i ämnet av lydelse, bilaga till detta protokoll utvisar, skall avlätas till riksdagen.

Ur protokollet:
Hugo Nordlander.

*Bilaga A.***Förslag**

till

kungörelse om ändrad lydelse av 8 § samt 12 § 1 mom. kungörelsen den 22 juni 1928 (nr 295) angående villkor för erhållande av statsbidrag till förrättningar enligt lagen den 18 juni 1926 (nr 326) om delning av jord å landet.

Härigenom förordnas, att 8 § och 12 § 1 mom. i kungörelsen den 22 juni 1928 angående villkor för erhållande av statsbidrag till förrättningar enligt lagen den 18 juni 1926 (nr 326) om delning av jord å landet skola, i nedan angivna delar, erhålla följande ändrade lydelse.

8 §.

Till bestridande — — — eller slåttervall.

Bidrag till utflyttning och väganläggning må ej utgå, med mindre åtgärden är till gagn ur jordbrukssynpunkt samt förrättningsmännen prövat utflyttningen vara erforderlig för beredande av lämplig jorddelning eller väganläggningen vara föranledd av förrättningen och huvudsakligen påkallad för tillgodoseende av ändamål, som med densamma avses.

Bidrag till — — — ifrågavarande odling.

Ifrågasättes vid skifte utflyttning, väganläggning eller odling, för vars verkställande avses söka statsbidrag enligt denna kungörelse, skall frågan, innan avgörande i densamma träffas, underställas lantmäteristyrelsen för prövning huruvida åtgärden kan anses hänförlig till sådan utflyttning, väganläggning eller odling, för vilken bidrag må utgå, samt därest så finnes vara fallet, huruvida den uppskattade kostnaden för åtgärden kan komma att godkännas såsom grundval för bestämmande av beloppet av utgående statsbidrag. För denna prövning skola förrättningsmännen upprätta förslag med kostnadsberäkning för åtgärden, varefter lantmätaren har att skyndsamt insända förrättningshandlingarna med karta till överlantmätaren, vilken det åligger att med eget yttrande överlämna ärendet till lantmäteristyrelsen. Sådan underställning vare dock ej nödig, därest samtliga närvarande delägare och förrättningsmännen på skäl, vilka i ty fall skola i förrättningsprotokollet särskilt angivas, finna sådan icke erforderlig.

12 §.

1 mom. Uppgår statsbidrag — — — är påbörjat. Visas med intyg av lantmätaren i distriktet arbetet hava fortskridit så långt, att en kostnad, ungefärligen motsvarande redan lämnat förskott, därå nedlagts, må ytterligare en tredjedel av bidraget utbetalas i förskott.

Bilaga B.**Förslag**

till

kungörelse om tillägg till kungörelsen den 22 juni 1928 (nr 295) angående villkor för erhållande av statsbidrag till förrättningar enligt lagen den 18 juni 1926 (nr 326) om delning av jord å landet.

Härigenom förordnas, att i kungörelsen den 22 juni 1928 angående villkor för erhållande av statsbidrag till förrättningar enligt lagen den 18 juni 1926 (nr 326) om delning av jord å landet skall under rubriken »Bidrag till jorddelningsförrättningar» efter 7 § införas en ny paragraf, 7 a §, av följande lydelse:

Om bidrag till bestridande av förrättningskostnaderna vid vissa förrättningar inom Kopparbergs län är särskilt stadgat.

Denna kungörelse träder i kraft den 1 juli .

*Bilaga C.***Förslag**

till

kungörelse om statsbidrag till bestridande av förrättningskostnaderna vid vissa lantmåteriförrättningar inom Kopparbergs län.

Härigenom förordnas som följer:

1 §.

Vid laga skifte till rubbning av storskifte inom de på bekostnad eller med understöd av staten storskiftade delarna av Kopparbergs län skola av allmänna medel gäldas kostnaden till förrättningsmännen, lösen för karta och handlingar jämte kostnaden för införskaffade handlingar, som erfordras för skiftets behöriga verkställande, ävensom ersättning, som må hava utgått till särskilt, på grund av stadgandet i 2 kap. 2 § lagen om delning av jord å landet vid förrättningen tillkallat sakkunnigt biträde.

2 §.

Vid laga skifte inom område av Kopparbergs län, där den fasta egendomen icke finnes redovisad i fastighetsbok, skola av allmänna medel gäldas tre fjärdedelar av de i 1 § nämnda förrättningskostnader. Erfordras för åstadkommande av lämpligt och redigt skifte att i förrättningen intages fastighet eller del därav, som redan finnes i fastighetsbok redovisad, skola jämväl av sådan åtgärd uppkomna kostnader av beskaffenhet, som ovan sägs, till tre fjärdedelar gäldas av allmänna medel.

Till sakägare, som är enskild person och för vilken honom åliggande kostnader för förrättningen måste anses betungande i förhållande till hans ekonomiska ställning, må härutöver utgå bidrag med högst det belopp, som på hans ägolott belöper av återstående del av de i första stycket angivna kostnader. Om sättet för sökande av sådant bidrag, ärendets prövning och bidragets utbetalande skall gälla vad i 2—5 §§ kungörelsen den 22 juni 1928 (nr 295) angående villkor för erhållande av statsbidrag till förrättningar enligt lagen den 18 juni 1926 (nr 326) om delning av jord å landet är stadgat.

3 §.

Kan fast egendom inom område, varom i 2 § förmäles, varda upp- tagen i fastighetsbok såmedelst att egendomen bliver genom behörig upp- mätning och kartläggning från angränsande avskild, utgår till bestridan- de av kostnaderna för sådan förrättning, där den utföres av lantmätare

efter vederbörligt förordnande, bidrag av allmänna medel med tre fjärdedelar såväl av arvodet till förrättningsmannen, inberäknat lösen för karta och handlingar, som ock av den sakägarna åvilande resekostnads- och trakamentsersättning.

4 §.

Sakägare, som önskar komma i åtnjutande av bidrag enligt 3 §, har att därom inom två år efter det förrättningen blivit avslutad, till överlantmätaren i länet ingiva till lantmäteristyrelsen ställd ansökan. Ansökningen skall åtföljas av handlingar till styrkande av sökandens rätt till den egendom förrättningen avsett.

Överlantmätaren åligger att översända ansökningen jämte eget yttrande till lantmäteristyrelsen, som har att till sökanden, utan kostnad för denne, utbetala honom tillkommande bidrag.

Denna kungörelse träder i kraft den 1 juli .

Ändå att förrättning, som i 1 § sägs, påbörjats före nämnda dag, lände kungörelsen till efterrättelse beträffande förrättningen, där denna utförts med tillämpning av lagen den 17 juni 1932 (nr 223) med särskilda bestämmelser om delning av jord å landet inom vissa delar av Kopparbergs län.

Bestämmelserna i 2—4 §§ skola lända till efterrättelse jämväl beträffande förrättning, som påbörjats före kungörelsens ikraftträdande men då ännu ej blivit avslutad. Avser sådan förrättning laga skifte, skall dock vad i förut omnämnda kungörelse den 22 juni 1928 är stadgat om sättet för sökande av bidrag, ärendets prövning och bidragets utbetalande tillämpas beträffande bidraget i dess helhet.

Beträffande förrättning, som avses i 2 eller 3 §, äge ej kungörelsen tillämpning med mindre ansökan om förrättningen gjorts senast inom fem år från den dag, då kungörelsen trätt i kraft.